

ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNG TINĖS MOKYKLOS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Šiaulių r. Kairių jungtinėje mokykloje tvarkos aprašas (toliau - tvarkos aprašas perengtas vadovaujantis Jungtinių tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos apsaugos nuo smurto artimoje aplinkoje įstatymu, Lietuvos Respublikos nepilnamečių apsaugos nuo neigiamo viešosios informacijos poveikio įstatymu, smurto ir patyčių prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis ir kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

2. Tvarkos aprašo paskirtis - padėti mokykloje užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

3. Tvarkos aprašas nustato patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą mokykloje.

4. Tvarkos aprašas remiasi šiais principais:

4.1. į patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl socialinės padėties, lyties, seksualinės orientacijos, negalės, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

4.2. kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

4.3. veiksmų turi būti imamasi visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie patyčias amžiaus ir pareigų, bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių patyčias amžiaus ir pareigų.

5. Visi mokyklos bendruomenės nariai (administracijos atstovai, mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, kiti darbuotojai) supažindinami su Tvarkos aprašu ir patvirtina tai savo parašu.

6. Mokiniai su Tvarkos aprašu supažindinami klasės valandėlių metu, o jų tėvai (globėjai rūpintojai) pranešimu elektroniniame dienynė, susirinkimų metu.

7. Tvarkos apraše vartojamos sąvokos:

7.1. **patyčios** - tai psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės ((skaudinant be tiesioginės agresijos):

7.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

7.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

7.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

7.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas, siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

7.1.5. **patyčios kibernetinėje erdvėje** - patyčios iš kito asmens naudojantis informacinėmis technologijomis ir/ar) informacinės visuomenės informavimo priemonėmis, siekiant įbauginti tą asmenį, pakenkti jo reputacijai ar kitokiu būdu jį pažeminti, neatsižvelgiant į tai, ar patyčių informacija siunčiama asmeniškai, ar paskleidžiama neapibrėžtam gavėjų skaičiui;

7.2. **smurtą, patyčias patiriantis vaikas** - mokinys, iš kurio yra tyčiojama;

7.3. **besityčiojantysis** - mokinys ar suaugęs, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

7.4. **smurtą, patyčias patiriantis suaugęs** - administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, iš kurio tyčiojasi mokinys (-iai);

7.5. **smurto, patyčių stebėtojas** - mokinys, matantis ar žinantis apie patyčias;

7.6. **smurto, patyčių prevencija** - veikla, skirta smurto ar patyčių rizikai mažinti imantis mokyklos bendruomenės narių (mokinių, administracijos atstovų, pedagogų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

7.7. **smurto, patyčių intervencija** - visuma priemonių, taikomų visiems smurto ar patyčių dalyviams (patiriantiems, besityčiojantiems, stebėtojams), esant poreikiui ištraukiant mokinių tėvus (globėjus, rūpintojus);

7.8. **smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** - patyčių situacijos mokykloje stebėjimas renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas;

7.9. **prevencinė programa** - planingų ir sistemingų priemonių, padedančių stiprinti mokinio asmenybės ir aplinkos apsauginius veiksmus ir mažinti rizikos veiksnių įtaką, visuma.

II. SMURTO, PATYČIŲ STEBĖSENA PREVENCIJA IR INTERVENCIJA MOKYKLOJE

8. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto forma, nukreipta: mokinių prieš mokinius; mokyklos darbuotojų prieš mokinius; mokinių prieš mokyklos darbuotojus; mokyklos darbuotojų prieš kitus mokyklos darbuotojus; mokinių tėvų prieš mokinius, mokyklos darbuotojus.

9. Smurto, patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi mokyklos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi mokyklos direktorius, vaiko gerovės komisijos nariai, klasių vadovai, o jos vykdyje dalyvauja visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokyklos vadovas atsako už Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašo parengimą ir įgyvendinimą mokykloje, sveiką, saugią, užkertančią kelią bet kokioms smurto apraiškoms ir žalingiems įpročiams aplinką, už stebėsenos rezultatais paremto kasmetinio mokyklos patyčių prevencijos priemonių plano parengimą, pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą. Numato švietimo pagalbos ar kitos reikalingos pagalbos (pvz., policijos, medicinos pagalbos) priemones smurtą ar patyčias patyrusiems arba smurtavusiems dalyviams, stebėtojams (mokiniais), tėvams. Numato mokyklos vaiko gerovės komisijos veiksmus gavus informaciją.

11. Mokykla puoselėja pozityvias vertybes ir bendruomeniškumą (mandagumą, paslaugumą, rūpinimąsi kitais, pagarbą, pasitikėjimą, solidarumą, lygiateisiškumą ir kt.), kurias atitinka visų mokyklos darbuotojų elgesys ir veikla.

12. Mokyklos elgesio taisyklėse (normose) aiškiai reglamentuojamas tiek pozityvus / laukiamas, tiek neleistinas / nepageidaujamas mokinių elgesys, numatomi mokinių skatinimo, motyvavimo už pozityvų elgesį priemonės ir būdai, jie yra žinomi ir suprantami visiems mokyklos bendruomenės nariams, jais vadovaujasi kiekvienas mokyklos darbuotojas, siekdamas atpažinti ir pastiprinti pozityvų mokinių elgesį.

13. Mokyklos darbuotojų pareigybių aprašuose numatyta atsakomybė už emociškai saugios mokymo(si) aplinkos mokykloje puoselėjimą, reagavimą į smurtą ir patyčias pagal mokyklos nustatytą tvarką.

14. Mokiniai aktyviai dalyvauja kuriant pozityvų mokyklos mikroklimatą, jų nuomonė ir idėjos yra išklausomos ir vertinamos, skatinamas bendruomeniškumas, mokinių saviraiškus dalyvavimas prasmingose veiklose; sudaromos galimybės, skatinamas mokinių socialinių, emocinių kompetencijų taikymas ir įtvirtinimas įvairiuose gyvenimo kontekstuose (pvz., skatinama savanorystė, dalyvavimas pilietinėje, socialinėje ir kitoje bendruomeninėje veikloje ir kt.).

15. Pedagoginiai darbuotojai ne rečiau kaip kartą per ketverius metus tobulina kvalifikaciją mokinių socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo srityje, taip pat tobulina asmenines socialines ir emocines kompetencijas.

16. Skatinamas tėvų dalyvavimas kuriant saugią mokymo(si) aplinką mokykloje, ištraukiant juos į priemonių planavimą ir įgyvendinimą, kitas veiklas, atstovavimą mokyklai vietos bendruomenėje; vykdomas tėvų konsultavimas ir informavimas patyčių ir smurto prevencijos, saugios aplinkos mokykloje kūrimo klausimais.

17. Mokykla, vykdydama veiklas, orientuotas į smurto ir patyčių prevenciją, bendradarbiauja su mokinių tėvais, vietos bendruomene, savivaldybėje esančiomis įstaigomis ar organizacijomis, kitais suinteresuotais asmenimis.

18. Smurto, patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja mokyklos vaiko gerovės komisija, kuri kiekvienais mokslo metais:

18.1. inicijuoja ir organizuoja anoniminę mokinių apklausą ir apibendrina jos rezultatus;

18.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų dėl mokykloje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę (ne rečiau kaip kartą per pusmetį);

18.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie patyčias analizės duomenimis rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

18.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį vaiko gerovės komisijos posėdyje;

18.5. teikia pasiūlymus mokyklos direktoriui dėl patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo mokykloje, mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

18.6. teikia pasiūlymus mokyklos direktoriui dėl Mokyklos tvarkos aprašo tobulinimo;

18.7. atlieka kitus mokyklos patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkoje numatytus veiksmus.

19. Mokiniui pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo, pastebėjęs ir / ar įtaręs smurtą ar patyčias, nedelsdamas informuoja mokyklos vadovą, kuris imasi mokyklos tvarkos apraše numatytų veiksmų.

20. Klasių vadovai kasmet išanalizuoja ir apibendrina turimus pranešimus apie smurtą, patyčias, informuoja vaiko gerovės komisijos narius, koordinuojančius vykdymo tvarką, apie prevencijos, intervencijos taikomų priemonių rezultatus klasėje, teikia kitą svarbią informaciją, susijusią su patyčiomis.

III. SMURTO, PATYČIŲ INTERVENCIJA MOKYKLOJE

21. Visais įtariamų ir realių patyčių, smurto atvejais kiekvienas mokyklos administracijos atstovas, pedagogas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas:

21.1. įsikiša įtarus ir/ar pastebėjus smurtą ar patyčias - nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

21.2. primena mokiniui, kuris tyčiojasi, mokyklos nuostatas ir elgesio taisykles;

21.3. jei mokiniui reikia pagalbos, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis: tėvus (globėjus, rūpintojus), mokyklos darbuotojus ar institucijas (policija, greitoji pagalba);

21.4. informuoja klasės vadovą apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias;

21.5. atlieka kitus Mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

22. Mokyklos administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo veiksmai įtarus ir/ar pastebėjus elektronines patyčias ar gavus apie jas pranešimą:

22.1. išsaugo vykstančių elektroninių patyčių įrodymus ir nedelsiant imasi visų reikiamų priemonių elektroninėms patyčioms sustabdyti;

22.2. įvertina grėsmę mokiniui, jo sveikatai ir esant poreikiui kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis;

22.3. surenka informaciją apie besityčiojančių tapatybę, dalyvių skaičių ir kitus galimai svarbius faktus;

22.4. informuoja klasės vadovą apie elektronines patyčias ir pateikia įrodymus (išsaugotą informaciją);

22.5. atlieka kitus Mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

23. Klasės vadovas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusias patyčias:

23.1. užpildo pranešimo apie smurtą ar patyčias formą (1 priedas), ją perduoda vaiko gerovės komisijos pirmininkui, socialiniam pedagogui);

23.2. užpildytą formą priėmęs asmuo formą registruoja Patyčių registracijos žurnale;

23.3. organizuoja individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja jų tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui kviečia mokinių tėvus dalyvauti pokalbiuose;

23.4. atlieka kitus Mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

24. Klasės vadovas, nesiliaujant patyčioms ar esant sudėtingesniai patyčių atvejui, smurtui kreipiasi į mokyklos vaiko gerovės komisijos pirmininką, socialinį pedagogą ir perduoda surinktus faktus apie netinkamą elgesį. Esant sudėtingesnei situacijai inicijuoja vaiko gerovės komisijos posėdį.

25. Mokyklos vaiko gerovės komisija įvertinusi turimą informaciją:

25.1 numato veiksmų planą, supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus), esant poreikiui koreguoja veiksmų planą;

25.2. informuoja mokyklos direktorių apie esamą situaciją;

25.3. atlieka kitus Mokyklos tvarkos apraše numatytus veiksmus.

26. Mokiniui smurtavus ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, pedagogo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos direktorių, kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

27. Administracijos atstovui, pedagogui, švietimo pagalbos specialistui ar techniniam darbuotojui smurtavus ar pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs patyčias turėtų informuoti mokyklos direktorių, kuris imasi Mokyklos tvarkos apraše ar kituose dokumentuose numatytų veiksmų.

28. Mokyklos direktorius, sužinojęs apie mokyklos darbuotojo patiriamą smurtą ar patyčias arba mokyklos darbuotojo tyčiojimąsi, privalo nedelsiant imtis priemonių, numatytų Mokyklos tvarkos apraše.

29. Kitiems patyčių dalyviams pagal individualius poreikius mokykloje teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

30. Tais atvejais, kai mokykloje yra kitos priežastys dėl kurių negali būti teikiama švietimo pagalba ar netikslinga ją teikti mokykloje, klasės vadovas ir/ar administracijos vadovas, suderinęs su Šiaulių r. savivaldybės administracijos švietimo ir sporto centru skyriumi, nukreipia mokinį ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus) į Šiaulių r. savivaldybės psichologinės pagalbos tarnybą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

31. Visi dokumentai, esantys mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su mokiniu ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

32. Tvarkos aprašas skelbiamas mokyklos internetinėje svetainėje
